

iENLACE!

Stedenband Groningen - San Carlos

Jaargang 21 - nummer 1 - december 2018

Stedenband en de Week van de Democratie

pagina

8

Microkredietproject biedt perspectief

pagina

12

Dichtershoek Gioconda Belli

pagina

13

Politieke crisis in Nicaragua

Het dilemma van de stedenbanden

Op 18 april gaan in Nicaragua mensen de straat op om te demonstreren tegen een nieuwe pensioenwet die door de overheid is uitgevaardigd. Deze demonstraties worden met harde hand neergeslagen. Wat volgt is een grote politieke crisis in het land, die gepaard gaat met geweld, censuur en arrestaties. Op het moment dat u dit leest, zijn we acht maanden verder en zicht op een oplossing is er nog niet. Dat werpt uiteraard in Nederland en Groningen veel vragen op over de samenwerking met Nicaragua in stedenbandverband, het belang van deze contacten en de positie die de stedenbanden innemen.

Stedenbanden zijn ontstaan uit de solidariteitsbeweging die eind jaren '70 ontstond naar aanleiding van de Revolutie in Nicaragua: het Sandinistische Bevrijdingsfront (FSLN) joeg na een lange strijd dictator Somoza en zijn dynastie het land uit. Hoewel de stedenbanden door de jaren heen, - gelukkig -, met hun tijd zijn mee gegaan, is het doel altijd geweest om bij te dragen aan de opbouw van een meer inclusieve maatschappij, een economisch en sociaal rechtvaardiger samenleving, en ondersteuning te bieden aan de nationale soevereiniteit, pluriformiteit en respect voor de mensenrechten.

Die belangrijke uitgangspunten zorgen ervoor dat je als stedenband samenwerkt met alle lagen van de bevolking, zonder onderscheid te maken tussen politieke of religieuze overtuiging, seksuele oriëntatie, huidskleur etcetera. Dat brengt met zich mee dat stedenbanden in het algemeen, en dus ook de onze, een 'neutrale' houding kiezen als het gaat om politieke keuzes in het land. Dat wringt natuurlijk op het moment dat die keuzes tot gevolg hebben dat er op grote schaal sprake is van de schending en inperking van mensenrechten, zoals diverse onderzoeksrapporten over de huidige situatie in Nicaragua ons laten zien.

Echter, je als stedenband openlijk uitspreken over de politieke situatie, kan leiden tot het in gevaar brengen van je samenwerkingspartners in Nicaragua. Een neveneffect zou ook kunnen zijn dat je jezelf als duurzame, betrouwbare en neutrale partner (deels) buitenspel zet, waardoor het moeilijk wordt een positieve bijdrage te blijven leveren aan de samenleving in Nicaragua. Zie hier onze dilemma's.

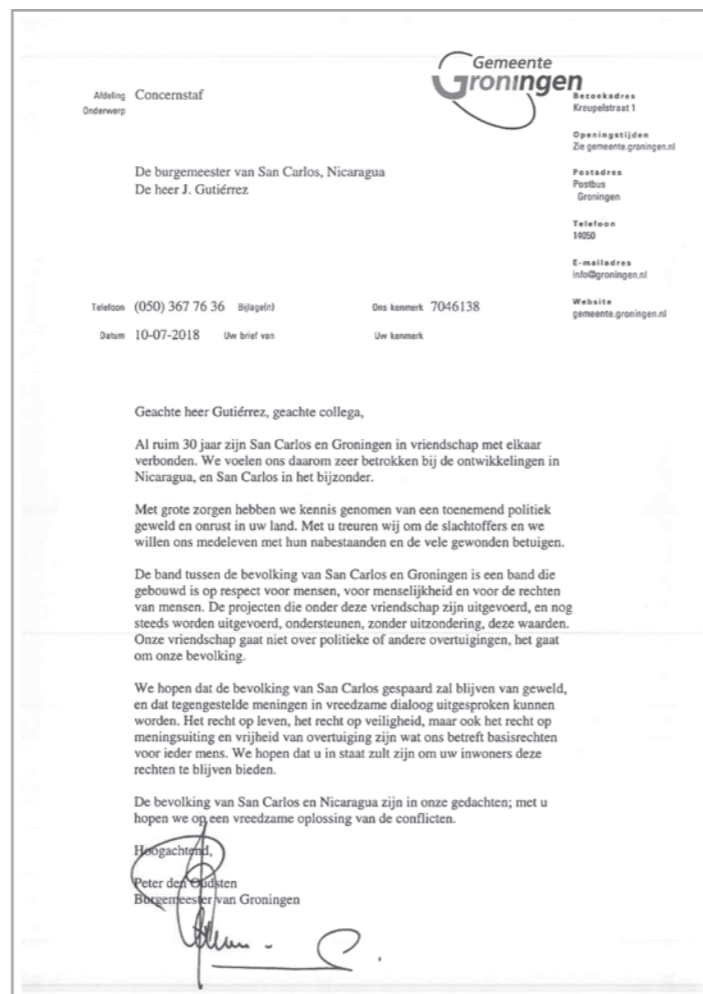
De Gemeente Groningen, de officiële partner van San Carlos als het om de Stedenband gaat, heeft meer speelruimte in dergelijke kwesties. We zijn daarom ook heel blij met de brief die onze burgemeester heeft geschreven aan zijn collega in San Carlos (zie brief op deze pagina). Hierin spreekt hij zijn zorgen uit over het geweld in Nicaragua, en het belang daarbij van de handhaving van de mensenrechten. Een belangrijk signaal om af te geven als partner!

De politieke crisis staat sinds het ontstaan vanzelfsprekend elke keer op de agenda van onze bestuursvergadering: wat is de stand van zaken, welke positie nemen we in, hoe gaan we handelen? Het blijven moeilijke vragen om te beantwoorden, gezien de eerder genoemde dilemma's.

Toch heeft de Stedenband intern een aantal besluiten genomen. Zo hebben we voorlopig onze projecten die via de (lokale) overheid lopen opgeschort en starten we met dergelijke instellingen nu geen nieuwe projecten op. Ook de stages zijn voorlopig stopgezet, mede vanwege het negatieve reisadvies dat is uitgegeven door het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

De projecten die op dit moment nog wel uitgevoerd worden, zijn de projecten die via het maatschappelijk middenveld worden georganiseerd, zoals de zwemlessen of het microkredietproject. Ook hierbij speelt voor ons de veiligheid een belangrijke rol; we willen voor onze contactpersonen ter plaatse geen onveilige situatie creëren. Hun veiligheid zal daarom leidend zijn als het gaat om de voortzetting van deze activiteiten in de komende periode.

Natuurlijk hebben we in landelijk (met andere Nederlandse stedenbanden) en Europees verband (de andere zustersteden en -organisaties van San Carlos) gesproken over de wenselijkheid en noodzaak van het voortbestaan van de stedenbanden. Na alle voors en tegens tegen het licht te hebben gehouden, zijn we tot de conclusie gekomen dat het als stedenband momenteel belangrijker is dan ooit om ons te laten zien en horen. Dat wil niet zeggen dat dit gemakkelijk is. Communicatie en het bieden van steun moet heel zorgvuldig gebeuren. De Nicaraguaanse samenleving was altijd al sterk gepolitiseerd en daardoor ook gepolariseerd. In de huidige situatie is dat alleen maar versterkt en lopen er ook grote 'scheuren' door vriendschappen, gezinnen en families. We doen ons uiterste best om ook de komende tijd onze doelstellingen te realiseren, al zal dat met vallen en opstaan gebeuren en een andere vorm aannemen dan we tot nu toe gewend waren. We hopen dat we op die manier positief kunnen blijven bijdragen aan vrede, veiligheid en democratie voor alle Nicaraguanen.

Brief aan burgemeester Gutiérrez van burgemeester Den Oudsten.

Dit alles gezegd hebbende, vinden we het belangrijk dat we u als lezer op de hoogte stellen van de gebeurtenissen in het land sinds april. Daarom treft u in dit nummer een achtergrondartikel aan, waarbij we de crisis in historisch perspectief hebben geplaatst. Hoewel het soms moeilijk is om echt en nepnieuws van elkaar te onderscheiden en tussen alle (social) media de kaf van het koren te scheiden, hebben we ons best gedaan de feiten op een rij zetten. Dat levert, moeten we helaas concluderen, niet meteen een 'neutraal' stuk op. We laten een oordeel echter graag aan u zelf over. <<

Nicaragua: de geschiedenis herhaalt zich

Achtergrondartikel over de politieke crisis in Nicaragua

Voor de meeste buitenstaanders komt het geweld dat losbarst in april 2018 in Nicaragua als een verrassing. Het land haalt immers nauwelijks nog de internationale pers, staat bekend als behoorlijk stabiel en veilig, laat een bloeiende economie zien en toont zich zeer succesvol op de internationale toeristenmarkt. Maar veel Nicaraguanen zien de gebeurtenissen als een herhaling van de eigen geschiedenis van volksopstanden.

Van Sandino tot Ortega

Het huidige Sandinistische bewind dankt zijn naam aan generaal Sandino. Deze Sandino komt in 1932 in opstand tegen de Amerikaanse bezetting van zijn land. Nadat zijn leger de VS heeft verdreven, strijdt hij tegen de machtsovername door de nieuwe sterke man, generaal Anastasio Somoza García. In 1934 wordt hij vermoord door diens Nationale Garde en groeit hij uit tot een volksheld. Ondertussen krijgt Somoza zelf steeds meer de touwtjes van het land in handen, ook al komt hij pas in 1939 officieel aan de macht. Deze Somoza, ondersteund door zijn familie en een vaste kring van getrouwen, blijft tot 1979 bijna ononderbroken aan de macht. Met zijn dictatoriale bestuursstijl past Somoza uitstekend in de Latijns-Amerikaanse traditie van de caudillo; een benaming voor de lokale leiders die kort nadat de meeste Latijns-Amerikaanse landen aan het begin van de negentiende eeuw onafhankelijk waren geworden, bijna overal naar voren traden om met strakke hand leiding te geven aan hun nog jonge natie. Deze caudillo's waren een erfenis van de Spaanse koloniale bestuursstijl, waarbij ook al lokale militaire leiders de opdracht en de ruimte pleegden te krijgen om naar eigen goeddunken de orde in hun district te handhaven. Gedurende de gehele 19e eeuw kenden vrijwel alle landen van dit soort alleenheersers: militaire, charismatische leiders die met een sterk persoonlijk gezag, gebaseerd op nationalistische gevoelens en op persoonlijke, vaak cliëntelistische banden met hun ondergeschikten, een (schrik) bewind uitoefenden. In de 20e eeuw verdwijnen de meeste caudillo's, om toch hier en daar weer de kop op te steken, zoals Perón in Argentinië, Hugo Chávez in Venezuela of Anastasio Somoza in Nicaragua. Maar ook de latere president van Nicaragua, Daniel Ortega, ontwikkelt zichzelf paradoxaal genoeg eveneens tot een soort caudillo. Paradoxaal omdat hij zich ooit zelf fel tegen caudillo Somoza had gekeerd.

José Daniel Ortega Saavedra wordt in 1945 geboren in La Libertad. Na een studie aan de internationale Lumumba-universiteit in Moskou, raakt hij -terug in Managua, en nog heel jong- betrokken bij het verzet tegen Somoza en wordt lid van het ondergrondse Sandinistische Bevrijdingsfront (FSLN). Als clandestien stedelijk bevelhebber wordt hij na een bankoverval gevangen genomen en beticht van de moord op een lid van de Nationale Garde van Somoza. In 1974, na zeven jaar, bevrijden leden van het FSLN Ortega uit de gevangenis.

In 1979 lukt het de Sandinisten uiteindelijk om Somoza het land uit te jagen en is het einde van de dictatuur een feit. Ortega wordt in juli 1979 lid van de Revolutionaire Raad, zoals de regering van Nationale Wederopbouw zich laat noemen. Zijn broer Humberto Ortega wordt opperbevelhebber van het leger. Na de verkiezingen van 1984 wordt Daniel gekozen tot president van de Republiek, met de schrijver Sergio Ramírez als zijn vice-president. De persoonsgebonden, harde hand van Ortega gaat in die jaren nog schuil achter het door velen gewenste hervormingsbeleid van het Sandinistische bewind, maar wordt manifest als in 1990 de verkiezingen gewonnen worden door een brede liberale coalitie onder leiding van Violeta Barrios de Chamorro. Dit kon gebeuren omdat de Sandinisten, door hun soms harde maatregelen veel steun onder de bevolking hadden verloren, maar vooral ook omdat de Contra's, gesteund door de VS en andere rechtse krachten, de bevolking kopschuw hadden gemaakt voor het communisme. Vergeet niet dat in de jaren tachtig de Koude Oorlogsretoriek nog een grote rol speelde. Ondanks het electorale verlies blijven Ortega en de Sandinisten een belangrijke rol spelen in de Nicaraguaanse politiek. De coalitie die Chamorro gesmeed heeft, het Nationaal Oppositie-Verbond (UNO), geeft Ortega namelijk de ruimte en de financiële middelen om zijn partij te reorganiseren. De overgebleven Sandinisten hervormen zich 'van onderop' zoals dat heet, en ook al worden de volgende verkiezingen opnieuw verloren, het FSLN wordt 'herboren'. Niet zozeer meer van onderop als wel als een strikt verticaal georganiseerd machtsstelsel met Ortega als sterke leider. In die lange niet-regeringsperiode probeert hij goede zaken te doen door coalities en pacts te sluiten met vroegere tegenstanders, zoals de liberale president Alemán (die na zijn regeringsperiode veroordeeld wordt voor grootschalige fraude), en bisschop Obando y Bravo. Door deze pacts krijgen de betrokken partijen steeds meer grip op belangrijke posities en instituties in het land, zoals de kiesraad en de rechterlijke macht. Veel oude getrouwen, als de eerder genoemde Sergio Ramírez, zien dit als een stap terug en keren zich daarom af van de inmiddels tot absolute leider geworden Ortega, ook al probeert die naar buiten toe de schijn van democratie op te houden. Ramírez beschrijft deze ontwikkeling op magistrale wijze in zijn autobiografie *Adiós muchachos* uit 2007.

Vanaf 1999 weet Ortega steeds meer invloed te verwerven, om eind 2006 de absolute macht naar zich toe te trekken. De nieuwe president presenteert zich voor deze verkiezingen niet als 'communist', maar als Sandinistisch democraat, overtuigd christen en verdediger van de waarden van het gezin. In 2011 wordt hij, na frauduleus verlopen verkiezingen, herkozen, en in 2016 (na een noodzakelijke aanpassing van de wet) nóg een keer herkozen, met echtgenote Rosario Murillo als vicepresident. De familie Ortega wordt in korte tijd rijk en machtig, en heeft via het bezit van een aantal politieke en bestuurlijke sleutelposities en via een zekere controle over de media, de touwtjes stevig in handen. Dankzij de steun aan familiebedrijven genieten ze de sympathie van het midden- en kleinbedrijf, en dankzij andere vormen van cliëntelisme, zoals het geven van beloningen in de vorm van levensmiddelen of kleinvee, ook van veel arme mensen. De economie groeit in deze jaren met circa 4%. Een fors percentage, dat echter wel vooral tot stand komt door hulp van landen als Cuba en Venezuela.

In deze jaren ontwikkelt Nicaragua ook de reputatie één van de veiligste landen van Midden Amerika te zijn, waar (drugs)criminaliteit niet zo makkelijk voet aan de grond krijgt, en lukt het de overheid de armoede terug te dringen.

Keerzijde van de aanpak van Ortega is dat de lange arm vanuit Managua steeds sterker in het hele land gevoeld wordt.

De crisis in Venezuela en de veranderingen in Cuba zorgen in Nicaragua voor problemen. De geldstroom droogt deels op. De problemen worden nog groter als de VS de wet op 'Voorwaardelijke financiering van de hulp aan Nicaragua' definitief in wil trekken. Deze zogenaamde 'Nica Act' voorziet in sancties tegen Nicaragua wanneer het land het slecht blijft doen op het gebied van mensenrechten, vrije verkiezingen, persvrijheid en democratisering. Onder delen van de bevolking sluimert al langer een zeker verzet tegen bijvoorbeeld de plannen voor een tweede Panamakanaal en de geldverslindende 'levensboom'lichtprojecten van de vicepresident.

De discutabele manier waarop de Sandinisten vervolgens in november 2017 (wederom) de gemeentelijke verkiezingen naar hun hand weten te zetten, dragen bij aan het gevoel van onvrede.

De lichtprojecten van vicepresident Murillo in Managua, bron linkerfoto: El 19 digital, bron rechterfoto: Muriël Duindam.

Lont in het kruidvat

De concrete aanleiding tot het verzet in april 2018 is gelegen in twee, ogenschijnlijk, kleine gebeurtenissen: de, in de ogen van studenten en milieuactivisten, lakse manier waarop de overheid

omgaat met de hevige brand in het natuurgebied Indio Maíz, in februari, en de nieuwe pensioenwet die op 16 april wordt afgekondigd en die een versobering van het pensioen laat zien. Pensioengerechtigden gaan de straat op, maar het vreedzame protest wordt nogal bruut neergeslagen. Ortega trekt snel, maar toch te laat, de wet in; de geest is al uit de fles. De onderdrukking van de vreedzame protesten hebben een escalierend effect en vele tienduizenden Nicaraguanen, overal in het land, komen in opstand. Bij die protesten nemen studenten in de grote steden het voortouw, en zij richten de protesten ook op vermeende misstanden in het onderwijs en op een gebrek aan democratisering. De groeiende protestmarsen leiden tot meer schermutselingen en tot veel (disproportioneel) geweld. Dat de demonstraties zo gewelddadig verlopen, is volgens de officiële lezing te wijten aan gewetenloze straatrovers en plundersaars die geweld niet zouden schuwen en die gesteund worden door subversieve krachten uit het buitenland. Volgens andere bronnen worden de verstoringen juist georganiseerd door de Sandinistische jongerenbeweging en door provocerende paramilitaire groeperingen. Dit alles kan niet langer verhullen dat de oorzaken van het gebruikte geweld verder reiken dan de eerder genoemde, min of meer banale aanleidingen: het gaat oppervlakkig gezien om een protest tegen (overheids)geweld, maar op een dieper niveau ook om een protest tegen Ortega's autoritaire, uitzichtloze regime.

Media

Ook al zijn de meeste traditionele media in regeringshanden, de sociale media zijn in handen van jongeren, die zich niet meer alleen laten leiden door officiële regeringsverklaringen. Zij weten via hun eigen kanalen heel goed wat er elders in de wereld, maar ook in Nicaragua zelf, gebeurt en zij stellen elkaar daarvan in een mum van tijd op de hoogte. Zij zien hoe politieagenten en militairen, maar ook knokploegen met bivakmutsen en paramilitairen buitensporig geweld gebruiken en provocerend optreden. Ook zien ze dat er onder hen zelf provocateurs en relschoppers zijn, maar bovenal zien ze dat demonstranten weggezet worden als profiterende studenten, criminelen en druggebruikers, betaald door westerse liberalen en het Amerikaanse grootkapitaal. De tegendemonstraties, die veelal vreedzamer verlopen, zijn ook massaal en worden geleid door ambtenaren en andere getrouwen aan het regime, maar ook door de Sandinistische jongerenbeweging, getooid met het rood-zwart van het Sandinisme. De opstandige jongeren tooien zich als tegenhanger met de witlichtblauwe kleuren van de nationale vlag, daarmee aangevend het beste met het land voor te hebben. Deze jongeren hebben uiteraard noch het Somoza-tijdperk, noch de Sandinistische revolutie meegemaakt: zij zien slechts een land waarin 'het echtpaar' alles controleert, van de overheid tot de rechterlijke macht en de kiesraad aan toe. Ook zien zij dat er geen serieuze oppositie is en dat de Kerk en het bedrijfsleven via allerlei 'akkoorden' aan de leiband lopen van het regime. Maar zelfs hun (groot)ouders, die vaak nog met hart en ziel geloven in de aloude idealen van het Sandinisme, keren zich nu in groten getale af van de grillen van 'het echtpaar'. Dat is een totaal nieuwe ontwikkeling.

Positie van de kerk

Ook nieuw is de positie van de Kerk. Ondanks dat bepaalde sectoren van de Kerk blijven aanschuiven tegen de macht, biedt het instituut aan een bemiddelende rol te spelen bij de Nationale Dialoog, die tot open overleg en compromissen tussen de overheid en de opstandelingen, verenigd in de Burgeralliantie, moet leiden. Keer op keer wordt het overleg opgeschort en met regelmaat weigert de overheid mee te werken. De Nicaraguaanse Bisschoppenconferentie veroordeelt expliciet 'de gewelddaden gepleegd door regeringsgetrouwe bewapende groeperingen' en kondigt aan haar bemiddelende taak stop te zetten wanneer het regime de bevolking het recht op vrije meningsuiting blijft onthouden en doorgaat op de weg van moord en repressie. Een aantal sectoren van de Kerk spreekt zich vervolgens steeds duidelijker uit tegen het regime.

Onderzoeksteams

In de tussentijd staat de overheid toe dat verschillende internationale organisaties ter plaatse onderzoek kunnen doen naar de crisis en het geweld. De overheid herhaalt het standpunt dat het geweld in het land veroorzaakt wordt door gemarginaliseerde groepen, (drugs)criminelen, liberale groepen en buitenlandse steun. Deze versie wordt door de rapporten van de Inter-Amerikaanse Commissie voor de Mensenrechten (CIDH) en Amnesty International tegengesproken. Hun lezing is dat de overheid de veroorzaker is van het toegenomen geweld in het land en zij lichten dat toe met concrete voorbeelden. Amnesty dringt er daarom bij de President en bij allerlei bevoegde autoriteiten in Nicaragua op aan onmiddellijk maatregelen te nemen om dit geweld te stoppen.

De crisis verdiept zich

Op 30 mei, Moederdag in Nicaragua, vindt de tot dan toe heftigste confrontatie plaats. Moeders van de sinds 18 april omgekomen of vermiste jongeren, gaan vreedzaam en met foto's van hun kinderen, de straat op in Managua. Het protest wordt bloedig neergeslagen door regeringsgetrouwe groepen. De overheid publiceert vervolgens op 31 mei een verklaring, waarin het geweld wordt veroordeeld en de bevolking wordt opgeroepen mee te werken aan de Nationale Dialoog, verzoening en vrede. Het Europees Parlement publiceert op dezelfde dag ook een verklaring waarin het geweld, de repressie en de censuur door de overheid worden veroordeeld. Ook wordt de regering opgeroepen verkiezingshervormingen door te voeren, een onafhankelijk onderzoek toe te staan waarin de gewelddadigheden in het land kunnen worden onderzocht, en het herstel van vrije meningsuiting. De situatie verslechtert steeds sneller. Vlak na de gewelddadigheden op Moederdag bevindt de stad Masaya, en vooral de wijk Monimbó, zich in het middelpunt van het geweld. Inwoners hebben zich verschanst achter barricades en wegblokkades, zoals die de afgelopen tijd in het hele land zijn opgeworpen. Tijdens de Sandinistische revolutie was Monimbó de voorhoede

van het verzet en er wonen van oudsher veel aanhangers van de Sandinistische partij. Deze keer verzet de wijk zich tegen de Sandinistische leider. De stad ligt hevig onder vuur en vecht terug met zelfgemaakte wapens. Ook op veel andere plekken in Nicaragua houdt het geweld aan, met excessen in onder meer Jinotepe, Matagalpa en Diriamba. De roep van de overheid om de wegblokkades te verwijderen, omdat deze het land economisch volkomen lam leggen, zorgt alleen maar voor meer standvastigheid bij de oppositie: het gaat immers niet om het economische belang van het land, maar om meer democratie en vrijheid. De bevolking eist het opstappen van het presidentiële paar en zal pas dan de blokkades opheffen. De overheid reageert niet op de oproep. De oppositie roept op de wegblokkades die zijn opgeworpen verder te versterken.

Linkerfoto: Demonstranten bij een wegblokkade met zelfgemaakte mortieren, bron: Times Magazine, foto: Reuters.

Rechterfoto: Bewapende politietroepen van de regering, bron: espanol.com.

Hervatting Nationale Dialoog

Op 16 juni wordt de Nationale Dialoog onder leiding van de Kerk weer hervat en wordt er een akkoord bereikt over een aantal belangrijke punten:

- De overheid nodigt opnieuw de Inter-Amerikaanse Commissie van de Mensenrechten (CIDH) uit in Nicaragua voor onderzoek naar de gebeurtenissen in het land;
- Er zal haast worden gemaakt om een internationale en onafhankelijke Waarheidscommissie te vormen;
- De overheid nodigt de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten UNHCR van de VN uit naar het land te komen;
- De overheid nodigt de Secretaris-Generaal van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OEA/OAS) uit in Nicaragua;
- Er wordt steun gevraagd aan de Europese Unie in het vredesproces.
- De overheid roept op tot het staken van alle geweld (aan beide kanten).

Tegelijk wordt afgesproken dat de volgende dag, bij een nieuwe bijeenkomst van de Nationale Dialoog, gesproken zal worden over het democratiseringsproces van Nicaragua. Onderdeel van dat gesprek is het organiseren van vervroegde verkiezingen op 29 maart 2019 (een half jaar eerder dan gepland). De president vraagt om bedenktijd. Op 21 juni publiceert de Inter-Amerikaanse Commissie van de Mensenrechten (CIDH) officieel haar onderzoek naar de slachtoffers en het geweld. Het wordt direct

door de overheid verworpen, evenals het eerder verschenen rapport van Amnesty International. Vlak daarna gaat MESENI van start. Dit is een 'technisch team' van het CIDH dat advies geeft aan de Commissie voor Verificatie en Veiligheid en dat erop moet toezien dat de aanbevelingen uit het rapport van het CIDH worden opgevolgd. De Interdisciplinaire Groep van Onafhankelijke Experts (GIEI) krijgt een mandaat om ondersteuning te bieden bij het onderzoek naar de doden die zijn gevallen sinds de start van de protesten in Nicaragua. Ze doen dit samen met de Commissie voor Waarheid, Veiligheid en Vrede (opgericht door de regering), de Commissie Verificatie en Rechtvaardigheid (in het leven geroepen tijdens de Nationale Dialoog), en het Openbaar Ministerie. Ook roept de organisatie opnieuw op om het geweld en de repressie te stoppen. Het aantal slachtoffers sinds april is begin juli opgelopen tot bijna 300 mensen.

Bloedige julimaand

In de geschiedenis van de FSLN is juli een belangrijke maand. In die maand wordt een aantal belangrijke en beslissende momenten uit de Revolutie herdacht en, normaal gesproken, groots gevierd. De overheid maakt ook dit jaar plannen om deze momenten te vieren. Het opruimen van de wegblokkades zijn daarbij voor de overheid van groot belang.

In de eerste helft van juli vindt Operatie Schoonmaak plaats: met veel overmacht en geweld wordt geprobeerd de wegblokkades op te ruimen en vinden er aanvallen plaats op universiteiten en andere instellingen. Op 8 juli beleeft Nicaragua de bloedigste dag sinds het begin van de protesten, en vallen er in beide kampen totaal 38 doden. Diezelfde dag houdt president Ortega een toespraak tijdens een pro-regerings bijeenkomst, waarin hij het voorstel voor vervroegde verkiezingen van tafel lijkt te vegen. De oppositie roept op tot nieuwe protestmarsen op 12 juli en roept 13 juli uit tot Nationale Stakingsdag. In de dagen daarna vindt er hevige strijd plaats in Masaya en wordt met grote overmacht van overheidstroepen de stad 'heroverd'. In andere delen van het land worden de wegblokkades ook met succes opgeruimd. Ortega laat weten dat het land alles onder controle heeft en dat de betrekkingen weer 'genormaliseerd' zijn. Tegelijk wordt er een nieuwe 'terrorismewet' uitgevaardigd, waarbij iedereen die verzet pleegt als 'terrorist' aangemerkt kan worden en waarbij steun aan het verzet gezien wordt als steun aan het 'terrorisme'.

De nieuwe wet zorgt ervoor dat mensen angstig zijn de straat op te gaan, al houdt ze dat niet tegen. De repressie gaat echter ook in stilte door: mensen worden vermist, er vinden dagelijks arrestaties plaats en de speciale overheidstroepen zijn nog steeds actief. Een groot deel van het medisch personeel in het land wordt ontslagen, omdat zij, door hulp te verlenen aan gewonden en slachtoffers, het 'terrorisme' hebben gesteund. Ook in het onderwijs worden mensen ontslagen wegens steun aan de studentenprotesten.

De overheid intensificeert de 'alles is normaal'-campagne en zegt vrede en veiligheid na te streven. Wanneer echter op 29 augustus de UNHCR haar rapport publiceert, waarin aangetoond wordt

dat er nog steeds sprake is van systematische repressie, en van wijdverspreide terreur, en waarin opgeroepen wordt om de gewapende pro-regeringsbendes te ontbinden en om de dialoog met de Kerk te hervatten, barst de bom. Bij brief van 30 augustus laat Denis Moncada, Nicaragua's minister van Buitenlandse Zaken weten dat het doel dat de VN-waarnemers zich hadden gesteld, namelijk het opruimen van de wegblokkades, is bereikt, en dat zij daarom dienen te vertrekken. De dag erop stuurt Ortega de UNHCR het land uit.

Ommekeer

Achteraf bezien zou je de door het regime georganiseerde 39e viering van de definitieve val van het Somoza-regime op 19 juli als een soort ommekeer in de ontwikkelingen kunnen beschouwen. Maar niet in de door Sergio Ramírez en anderen gewenste richting. Sterker nog, waar de tegenstanders van het regime in mei en juni nog de hoop koesteren dat er opnieuw een periode van revolutie zal aanbreken, gebeurt het omgekeerde. In plaats van gehoor te geven aan de nationaal, maar ook internationaal uitgesproken wens tot verandering en tot meer democratie, verstevigt het regime rond die datum zijn grip op de politiek. Met nóg meer extreem geweld wordt duidelijk dat dit regime van geen wijken wil weten. Met binnen- en buitenlandse mensenrechtenorganisaties wordt niet meer gepraat. Hulpbisschop Silvio José Báez, die namens de Kerk een sleutelrol vervulde in de Dialoog wordt, met andere kerkvertegenwoordigers, beschuldigd van samenwerking met de coupplagers en is zijn leven niet zeker. De Kerk is zo ongewild een politieke speler geworden, en heeft, anders dan ten tijde van Somoza, niet voor de machthebbers gekozen. De mensenrechtenschendingen die daarna plaatsvinden, zijn overweldigend: artsen die slachtoffers van demonstraties en van geweld van regeringszijde (willen) helpen, worden ontslagen. Mensen die verdacht worden van het sympathiseren met de opstandelingen, of die zich gewoonweg uitspreken tegen het aanwenden van geweld, worden opgepakt en verdwijnen voor onduidelijke tijd achter de tralies, waarbij zij niet zelden worden gemarteld. Veel mensen voelen zich murw en durven omwille van hun werk, hun familie of simpelweg het eigen vege lijf, niet meer de straat op om te protesteren.

Ook al mogen we niet uit het oog verliezen dat het geweld dat van regeringswege uitgeoefend wordt ten dele een reactie is op het geweld dat ook door de opstandelingen gebruikt werd, blijft het een feit dat de overheid zich schuldig maakt aan grove schendingen van de mensenrechten.

Demonstrante met een poster waarop Ortega en Somoza met elkaar worden vergeleken, bron: Reuters

Toekomst

Op 4 oktober besluiten de belangrijkste oppositiegroeperingen van de Burgeralliantie weer nieuw leven in te blazen. Zij willen een einde maken aan alle geweld en vreedzame protesten mogelijk maken, al is dat moeilijk gezien de nieuwe terrorismewetgeving van het land en de nieuwe wet op demonstraties. Nog zonder een duidelijke leider van de oppositie aan te wijzen, besluiten meer dan 40 oppositiegroeperingen om gezamenlijke acties te gaan ondernemen. Zo willen zij het regime dwingen de Nationale Dialoog te heropenen en vervroegde, vrije verkiezingen uit te schrijven onder internationaal toezicht, teneinde zo 'een vreedzame aftocht van de dictatuur' te bewerkstelligen. De oppositiegroeperingen, waaronder het Breed Front voor de Democratie (FAD), waarin opgenomen de door Sergio Ramírez gestichte Sandinistische Vernieuwingsbeweging (MRS), omvat ook organisaties van boeren, studenten, vrouwen, mensenrechtstrijders, LHBT'ers, vakbondsleden, ondernemers enz. De nieuwe coalitie noemt zich Landelijke Eenheid van Blauw en Wit (UNAB), en doet sterk denken aan de UNO van Violeta Chamorro, die via de verkiezingen van 1990 een einde maakte aan de eerste regering Ortega en de heerschappij van de FSLN. Het is nog maar de vraag of ook op dit punt de geschiedenis zich gaat herhalen. In het kader van het 'normaliseringsbeleid' lanceert Rosario Murillo begin november namens de overheid haar plannen voor een Wet op Nationale Verzoening. Deze wet zou 'al die praktijken moeten bevatten die ons dichter bij elkaar brengen, die ons verbinden, die ons verzoenen en die ons laten leven in christelijke broederschap', aldus de vicepresidente in een artikel van La Prensa. Tegenstanders vrezen echter dat de nieuwe wet ervoor zal zorgen dat de verantwoordelijken voor het geweld onbestraft zullen blijven en tot onschendbaarheid van de geweldplegers en hun medeplichtigen zal leiden. Ook de Interdisciplinaire Groep van Onafhankelijke Experts GIEI ziet niets in de wet en laat via een officieel schrijven aan de overheid weten dat er een proces op gang moet komen waarbij 'gezocht moet worden naar de oorzaken van de ontstane situatie, de reactie van de overheid tegen het licht gehouden moet worden en de rol van de verschillende actoren die in het conflict hebben ingegrepen moet worden onderzocht'. Alleen dan kan men komen tot de vreedzame samenleving en de verzoening die de overheid zegt na te streven.

Economische gevolgen

Ondertussen heeft ook de Nicaraguaanse economie flinke klappen opgelopen. Naar schatting zijn er zo'n 215.000 banen verloren gegaan. Na de fraaie groei van 2017 (een groei van 4,9%) wordt volgens econoom Carlos Végh (verbonden aan de Wereldbank) voor 2018 een krimp voorzien van 3,8%, die niet alleen veroorzaakt wordt door het sterk teruggelopen toerisme. Volgens het Landenrapport van de Economist Intelligence Unit (EIU) van 8 oktober 2018 is de groei van het Bruto Binnenlands Product teruggelopen tot -3,8%. Maar de EIU verwacht ook dat het regime de rit uit gaat zitten, en dat het BBP voor de periode 2019 toch weer een bescheiden groei gaat vertonen van gemiddeld 2,5%. Toch zijn dat voor een arm land als Nicaragua (dat

op de voorlaatste plaats van armste landen van het Westelijk Halfrond staat, nog maar net boven Haïti) slechte economische vooruitzichten en de EIU spreekt dan ook de verwachting uit dat deze vooruitzichten Ortega zullen nopen toenadering te zoeken tot de gematigde krachten binnen de (vroegere) Burgeralliantie, en dan met name de ondernemersgroepen. Al met al moet het Ortega heet gaan worden onder de voeten.

Biografie

Een belangrijke bijdrage daaraan wordt vermoedelijk ook geleverd door het boek *Gevangene nummer 198*. Een profielschets van Daniel Ortega, van de Nicaraguaanse journalist Fabián Medina Sánchez. Medina verzekert in een interview dat hij een eerste opzet van zijn boek al in november 2017 presenteerde op een journalistieke bijeenkomst van de García Márquez Stichting in Mexico, en dat hij vooral een biografie wilde schrijven om de persoon van Ortega, die zelden interviews geeft, en doorgaat voor een introverte, gesloten persoonlijkheid, te doorgronden. Dat wordt bemoeilijkt door de ontwikkelingen dit jaar, maar toch besluit hij het boek zo objectief mogelijk af te ronden en te publiceren. Dat lukt, en uiteindelijk ook in Nicaragua, waar een ware run op het boek ontstaat. De biografie schetst Ortega als een weinig empathisch leider. Dat gebrek aan empathie schrijft Medina, al psychologiserend toe aan de zeven jaren die de jonge Ortega in de Somoza-gevangenis doorbracht. De eenzame opsluiting maakt hem mensenschuw, wantrouwig en in zichzelf gekeerd. Na de val van Somoza wantrouwt hij meer en meer de Sandinisten om zich heen, en vormt hij zich een persoonlijke lijfwacht, bestaande uit drie medegevangenen. Ook als president hecht hij niet aan een leven in de openbaarheid, maar sluit hij zich liever op in zijn eigen huis, vandaar ook de titel van het boek. Uit wantrouwen besluit hij de macht naar zich toe te trekken, en die slechts te delen met zijn latere vrouw Rosario Murillo en zijn kinderen. Zo vormt hij een dynastie die niet veel onderdoet voor die van Somoza, en die door veel oud-Sandinisten (of zij nu de partij de rug hebben toegekeerd of zich als nieuwe Sandinisten presenteren) het Ortegaïsme wordt genoemd. De schendingen van de mensenrechten onder het regime Ortega-Murillo doen volgens velen niet veel onder voor de misdaden van het destijds internationaal verguisde Somoza-regime.

Dit artikel kwam tot stand met behulp van de volgende bronnen: The Guardian, El Confidencial, The Nicaragua Dispatch, La Prensa, El 19 Digital, 100% Noticias, Carta Bodan, de website van European Union External Action, El Nuevo Diario, NOS, BBC News, de Volkskrant, Dagblad van het Noorden, Nu.nl, The Grayzone Project, MO.be, website OEA/OAS, The Economist, TelesurTV, El País, Bureau Buitenland, Knack.be, het Landenrapport van oktober 2018 van de Economist Intelligence Unit, Nica Nieuwsbrief, diverse social media kanalen, overleg met collega Stedenbanden.

Noot: In verband met de tijd die nodig is voor de opmaak en het ter perse gaan van dit nummer, treft u in dit artikel de gebeurtenissen aan tot 22 november 2018.

Stedenband en de Week van de Democratie

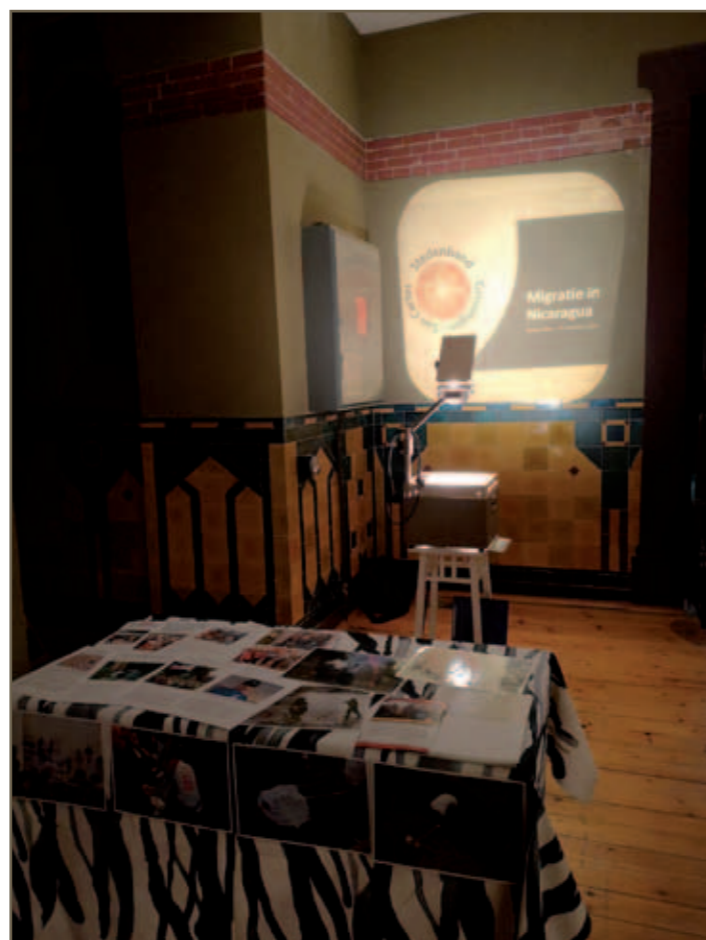
Van 14 tot en met 21 november, vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen, werd in Groningen de Week van de Democratie georganiseerd, speciaal voor Ten Boer, Haren en Groningen. Organisaties van diverse pluimage boden activiteiten aan in het kader van dit brede thema. Na een tip van de organisatie van de Week van de Democratie zocht de Stedenband contact met Non Fiction Photo (de organisatie die in Groningen onder meer de tentoonstelling van World Press Photo organiseert) en ontwikkelden we samen twee activiteiten in het kader van het thema 'migratie', naar aanleiding van de actualiteit in landen als Venezuela, Honduras en Nicaragua.

De eerste activiteit betrof een rondleiding op zondag 18 november naar aanleiding van de hoofdfoto van World Press 2018 van *Ronaldo Schemidt* over de protesten in Venezuela. Aan de hand van die foto en andere foto's van de World Press tentoonstelling, werd een beeld geschetst over de problematiek van vluchtelingen en migratiestromen in Midden en Zuid-Amerika. Ook werd stil gestaan bij de rol van fotojournalistiek. *Bob de Jonge*, Universitair Hoofddocent Spaanse Taalkunde met speciale belangstelling voor Latijns-Amerika, en amateurfotograaf, leidde een groep van zeven deelnemers rond in de prachtige synagoge in Groningen. Door vanuit een persoonlijke invalshoek het thema te benaderen, werd het onderwerp voor de deelnemers haast tastbaar.

Op maandagavond 19 november was er op dezelfde locatie een bijzondere avond georganiseerd. De hele synagoge was donker. Bezoekers moesten hun schoenen uitdoen en kregen een lampje of gebruikten hun mobiel om de foto's te verlichten. *Bob de Jonge* gaf zijn rondleiding, deze keer in het Engels, aan het aanwezige publiek. Ook kon men kijken naar de documentaire *Human Flow* van *Ai Weiwei*. Ook hier was de rode draad het thema migratie en dat mensen niet zomaar huis en haard verlaten om hun heil elders te zoeken. De donkere setting en de koude voeten hielpen mee om de bezoekers een licht gevoel van ontheemding te laten voelen...

Als Stedenband vertelden we over de situatie in Nicaragua, de geschiedenis die het land heeft met migratie (veelal naar Costa Rica) en de huidige migratiestroom naar aanleiding van de politieke onrust in het land.

We kijken terug op twee bijzondere activiteiten en zijn ontzettend blij met iedereen die hier aan heeft bijgedragen!

De presentatie- en gesprekstafel van de Stedenband tijdens het evenement *Human Flow*.

Bob de Jonge (midden) tijdens de rondleiding op 18 november.

Naar aanleiding van de gruwelijke beelden uit Latijns-Amerika wordt de combinatie van esthetiek en de rol van fotojournalistiek besproken.

In het donker beleven de bezoekers de expositie op een andere manier. Bob de Jonge vertelt over de hoofdfoto van de World Press Tentoonstelling.

Global Goals en FrameVoiceReport

Nieuwe mondiale ontwikkelingsagenda

Sinds 2000 werd er wereldwijd gewerkt met de zogenaamde Millenniumdoelen; acht doelen die waren vastgesteld door de Verenigde Naties om grote ontwikkelingsvraagstukken aan te pakken, zoals moeder- en kindsterfte, gelijkheid tussen man en vrouw, voedselzekerheid en schoon drinkwater. In 2015 hebben de Verenigde Naties een nieuwe mondiale agenda vastgesteld, die is verwoord in 17 *Sustainable Development Goals* (Duurzame Ontwikkelingsdoelen, SDG's). De doelen zijn een voortzetting van de ontwikkelingsagenda van 2000, maar zijn volgens de VN veel ambitieuzer. Ze zijn niet alleen gericht op ontwikkeling, maar ook op duurzaamheid, en, in tegenstelling tot de Millenniumdoelen, richten de SDG's zich op alle landen en niet alleen op ontwikkelingslanden.

Door: Muriël Duindam

Bijzonder is dat de doelen niet alleen door de VN zijn opgesteld, maar dat in principe iedereen de mogelijkheid kreeg om bij te dragen aan de discussie over de belangrijkste thema's. Dit kon via diverse internetplatforms, panels en enquêtes. De VN ging zelfs in verschillende landen zelf het platteland op om de allerarmste bewoners te bevragen en te horen wat hun wensen waren. Op deze manier hebben 7,8 miljoen mensen bijgedragen aan de totstandkoming van de doelen. Zoals gezegd gelden de SDG's voor alle landen van de wereld. Ze gelden tot 2030.

De Stedenband en de SDG's

Het spreekt voor zich dat we bij de Stedenband alle *Global Goals* een warm hart toedragen en we geloven er sterk in dat we met vereende krachten de beste resultaten bereiken. Daarom werken we als Stedenband niet alleen samen met partners in Nederland en Nicaragua, maar ook in Europa.

We zijn actief op veel verschillende terreinen, zoals op het gebied van sport en bewegen, microkrediet, gezondheidszorg, water, emancipatie van de LGBT-gemeenschap en fair design. Onze thema's passen naadloos in doelen nummer drie (goede gezondheid en welzijn), vijf (gendergelijkheid), zes (schoon drinkwater), acht (eerlijk werk en economische groei), tien (ongelijkheid verminderen) en zeventien (partnerschap om doelstellingen te

bereiken). Voor de komende jaren willen we, onder meer door de werving van een portefeuillehouder Duurzaamheid en samenwerking met (nieuwe) lokale partners, ook aan de slag met de doelen die op klimaat(verandering), energie en duurzaamheid gericht zijn, zoals doel zeven (betaalbare en duurzame energie), elf (duurzame steden en gemeenschappen) en dertien (klimaat-actie). We verwachten hiermee een belangrijke steen bij te dragen aan het behalen van de doelen, zowel in San Carlos als in onze eigen stad.

Frame, Voice, Report!

In het kader van de plannen rondom de SDG's bezocht ik in april de inspiratiebijeenkomsten voor een nieuw Europees subsidieprogramma: *Frame, Voice, Report!*. Het programma biedt organisaties als de onze de mogelijkheid om via bijvoorbeeld een film of een journalistieke bijdrage te laten zien wat de impact van onze projecten en activiteiten is in San Carlos, maar, wat ons betreft, ook in Groningen. De focus van het programma ligt op de thema's Migratie, Gender en Klimaatverandering.

Op de site van FrameVoiceReport is het volgende te lezen: 'Samen met partners in 7 Europese landen voeren Wilde Ganzen en het 4de pijlerssteunpunt van 11.11.11 het subsidieprogramma *Frame, Voice, Report!* uit. Een programma met als doel mensen in Nederland en Vlaanderen te informeren over en te betrekken bij de nieuwe duurzame ontwikkelingsdoelen. We doen dat omdat uit onderzoek telkens weer blijkt dat het wereldbeeld van de gemiddelde Nederlander en Vlaming behoorlijk negatief is. Veel mensen denken dat het nog steeds heel slecht gaat met de wereld

en zeker met de 'derde wereld'. Ze denken dat er meer en meer mensen zijn die lijden aan honger, ziekte en gebrek, dat er maar bar weinig verbeterd is.

Door dat negatieve wereldbeeld verliezen mensen hoop, en geloven ze niet meer dat we samen daadwerkelijk verandering tot stand kunnen brengen, en al hebben gebracht. Zonder besef van vooruitgang sluiten mensen zich af voor de wereld en zijn ze niet meer bereid iets bij te dragen aan verdere vooruitgang in de toekomst. Daarom werken we als Wilde Ganzen en 11.11.11 via *Frame, Voice, Report!* samen met 4de pijlers en particuliere initiatieven om ook het Nederlandse en Vlaamse publiek te informeren over de vooruitgang in de wereld en over wat ons als wereldburgers nog te doen staat.'

Aanvraag 2019

We zien veel mogelijkheden voor een subsidieaanvraag in het kader van *Frame, Voice, Report!* De Stedenband zal daarom een aanvraag indienen voor de tweede subsidieronde, die eind januari 2019 sluit. Voor ons is van belang de kracht en impact van de stedenbandrelatie in beide steden te laten zien. Onze ambitie is tot een interessante en uitdagende aanvraag te komen, waarin mooie activiteiten in Groningen zullen worden georganiseerd voor een breed publiek. We onderzoeken daarbij de mogelijkheid om programmaonderdelen te ontwikkelen met Non Fiction Photo, de stichting waarmee we tijdens de Week van de Democratie hebben samengewerkt.

Hou onze media in de gaten voor nieuws hierover in het nieuwe jaar. <<

We zoeken nieuwe bestuursleden!

De Stedenband is op zoek naar nieuwe bestuursleden.

Het gaat om de volgende portefeuilles:

- Penningmeesterschap
- Duurzaamheid
- Microkrediet

Meer informatie over inhoud en mogelijkheden bespreken we graag persoonlijk met u. Wilt u meer informatie, heeft u interesse in één van de functies of kent u iemand die daarvoor geschikt zou zijn, aarzel dan niet en neem contact met ons op!

Stedenband 'AVG-proof'

Op 25 mei trad de nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming in werking. Deze wet zorgt ervoor dat organisaties persoonsgegevens die zij beheren op juiste wijze verwerken en beschermen.

Uiteraard geldt dit ook voor de Stedenband. We hebben een privacyverklaring opgesteld die u kunt vinden op de pagina's ANBI en Contact op onze website: www.groningensancarlos.nl U kunt ook per mail (sancarlos@groningen.nl) een kopie van de verklaring opvragen.

Microkredietproject biedt perspectief

Enkele jaren geleden zijn we van start gegaan met een microkredietproject voor vrouwen in de plattelandsgebieden van San Carlos. Dit project zou vijf jaar lang worden gefinancierd vanuit een speciaal voor dat doel ingericht fonds waarvoor we een zeer genereuze donatie van een particulier ontvingen.

De eerste twee fondsjaren werden uitgevoerd door de Gemeente San Carlos. Sinds 2016 wordt het project uitgevoerd door onze Sancarleense partner ASODELCO, een NGO die actief is op het gebied van duurzame en sociaal-economische ontwikkeling. Zij hebben in totaal drie fondsjaren ontvangen, die in 2016, 2017 en 2018 zijn uitbetaald. Het fonds is revolverend. Dat wil zeggen dat de vrouwen het ontvangen krediet volledig moeten terugbetalen. Dit bedrag vloeit dan weer terug in het fonds. Ze betalen daarnaast een percentage van 8% rente. Op die manier blijft het fonds gevuld en kunnen nieuwe kredieten worden verstrekt. Het afgelopen jaar hebben 69 vrouwen een krediet uit het fonds ontvangen. De bedragen lopen van circa 200 tot ongeveer 400 euro. De looptijd is 1 tot 1,5 jaar. Enkele vrouwen ontvingen een tweede krediet uit het fonds, omdat dit voor de ontwikkeling van hun bedrijfje van belang was. We verwachten dat de bedrijfjes daarna op eigen benen kunnen staan. Van ASODELCO horen we positieve berichten over de ondernemingen die in een eerder jaar een krediet ontvingen uit het fonds en zich nu zelf kunnen bedreuen. We zullen dit ook de komende jaren moeten monitoren om goed te kunnen inschatten wat nu de impact van het krediet is en op welke manier de vrouwen zelfredzaam kunnen zijn, ook als ze geen krediet ontvangen. Die informatie is namelijk belangrijk voor eventuele vervolgplannen van de Stedenband op het gebied van microkredietprogramma's.

Het team van Asodelco tijdens een werkbezoek aan de vrouwen uit het microkredietproject.

De kredieten in het afgelopen jaar zijn verstrekt voor verschillende activiteiten, zoals handel (bijvoorbeeld *pulperías*, tweedehands kleding, bakkerij of tortillerías), landbouw (zoals het zaaien en oogsten van maïs, bonen en rijst) of veeteelt, waarbij vrouwen enkele varkens bij huis houden voor consumptie en verkoop.

De terugbetalingsratio is ongelooflijk goed. Geen van de vrouwen heeft op dit moment een betalingsachterstand! In totaal heeft de donateur vijf keer een bedrag van €7000 beschikbaar gesteld en hebben we de laatste drie jaren een extra donatie ontvangen voor het kunnen aanstellen van een coach in het programma. De coach bezoekt de vrouwen regelmatig, ondersteunt ze bij de bedrijfsvoering en stuurt bij waar nodig. De Stedenband draagt zelf ook bij aan de kosten voor de coach en ook ASODELCO draagt financieel bij aan het project. We zijn ontzettend blij met deze goede samenwerking en zien het laatste fondsjaar (2018-2019) dan ook met vertrouwen tegemoet.

Dat we doorgaan met dit mooie programma na de afronding van de vijf fondsjaren in 2019, is duidelijk, maar hoe het er dan uit gaan zien nog niet. Indien mogelijk willen we daarvoor ook de expertise inzetten van studenten van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde. Of de situatie in Nicaragua dat toelaat, moeten we afwachten. In elk geval zullen we een en ander in nauw overleg met Asodelco vormgeven.

Een mooie opsteker is dat we al kunnen beginnen met een nieuw startfonds: Henk Raatjes, Directeur Vastgoed van woningcorporatie Nijestee, nam eind augustus afscheid van zijn werk en vroeg zijn genodigden een donatie voor ons microkredietproject. Deze geweldige actie, waarvoor we Henk en zijn gasten zeer dankbaar zijn, leverde een bedrag van € 2392,50 op!

Omdat onze ambities voor dit project onverminderd groot zijn, hebben we dit jaar ook de Donateursactie in het teken van microkrediet gezet. We zijn u allen bij voorbaat dankbaar voor uw bijdrage!

Eén van de vrouwen in Las Azucenas die haar pulperia (winkelje aan huis) heeft uitgebreid met het krediet.

Dichtershoek - Gioconda Belli

Zoals in de vorige Dichtershoek aangekondigd, waar een gedicht van Belli werd besproken uit haar 'revolutionaire' periode, gaan we nu door met een gedicht uit een latere periode. Het betreft het gedicht 'Luciérnagas' (Vuurvliegjes) dat verscheen in de bundel *Mi íntima multitud* (Mijn intieme menigte, 2003).

Gioconda Belli

Bron: bibliotecaregionalantofagasta.cl

Carlos Fonseca

Bron: YouTube

Zoals in die vorige bijdrage al werd verteld, woont Gioconda Belli sedert 1994 beurtelings in Los Angeles en in Managua, en heeft ze politiek afstand genomen van het bewind van Ortega en is ze met o.a. Ernesto Cardenal toegetreden tot de 'Grupo de los 27'; een groep van 27 intellectuelen die Ortega en de zijnen kritisch willen volgen. Deze groep staat nog steeds dichtbij de oorspronkelijke idealen van het Sandinisme, maar is evenals geestverwanten als de schrijver Sergio Ramírez of de journalist Eduardo Chamorro, van mening dat de verwachtingen van destijds misschien wel te hooggespannen waren, en dat onder het bewind van Daniel Ortega in ieder geval een verkeerde, want dogmatische, en weinig democratische koers is ingeslagen.

Niet alleen in politiek opzicht, ook in haar romans en dichtbundels heeft Belli afstand genomen van de jaren '70 en '80, toen haar geloof in de maakbaarheid van de samenleving; in het welslagen van de revolutie en in de ondersteunende functie die daarbij de literatuur kon vervullen, buitengewoon groot was. Met deze veranderde literatuuropvatting sluit Belli (1948) aan bij de jongere schrijversgeneraties die, zonder per se afstand te nemen van het belang van politiek en van het aan de orde stellen van maatschappelijke thema's, vinden dat de literatuur niet in dienst hoort te staan van een bepaalde ideologie, maar andere doelen dient. De politiek is er daar slechts één van. Gioconda Belli drukt dat idee op bijzondere wijze uit in een gedicht uit de eerder genoemde bundel *Mi íntima multitud*. Het gedicht is opgedragen aan Carlos

Alberto Fonseca Amador (1936-1976), één van de oprichters en helden van de FSLN, die door zijn vroegtijdige dood, zelf de glorieperiode van het Sandinisme nooit mee zou maken. Een citaat: "Carlos, hopelijk gaan de mieren het je niet vertellen: Wij hebben de Hemel ingenomen, maar engelen zijn we nooit geworden" (2003: 53). Het is duidelijk wat ze daarmee bedoelt: wij hebben de revolutie tweeweggebracht, maar het absolute geluk hebben we daarmee niet bereikt. Met andere woorden: het is niet helemaal goed gegaan met de revolutie, en dat is misschien wel inherent aan een revolutie, want in plaats van het absolute kwaad zegeviert niet ineens het absolute goed. Een echte ommekeer is een lang en moeizaam proces, en is en blijft mensenwerk; geschiedt met vallen en opstaan.

Dat betekent dus niet dat we bij de pakken neer moeten blijven zitten, maar dat we juist moeten blijven hopen, en blijven werken aan een betere toekomst. Dit alles komt ook tot uitdrukking in het gedicht, 'Vuurvliegjes', waarin Belli aan de hand van haar eigen leven, haar dromen en idealen, maar ook haar teleurstellingen en haar verdriet, beschrijft hoe we desondanks hoop moeten blijven putten uit de idealen van toen, en moeten blijven werken aan een betere toekomst. >>

Luciérnagas

A las cinco de la tarde
Cuando el resplandor se queda sin brillo
Y el jardín se sumerge en el último hervor dorado del día
Oigo el grupo bullicioso de niños
Que salen a cazar luciérnagas.

Corriendo sobre el pasto
Se dispersan entre los arbustos,
Gritan su excitación, palpan su deslumbre
Se arma un círculo alrededor de la pequeña
Que muestra la encendida cuenca de sus manos
Titilando.

Antiguo oficio humano
Este de querer apagar la luz.

¿Te acordás de la última vez que creímos poder iluminar
la noche?

El tiempo nos ha vaciado de fulgor.
Pero la oscuridad
Sigue poblada de luciérnagas.

Uit: Mi íntima multitud, Visor, Madrid 2003

Vuurvliegjes

Om vijf uur in de middag
Als het zonlicht zijn glans verliest
En de tuin zich dompelt in een laatste gulden gloed
Hoor ik het tumult van kinderen
Die samen vuurvliegjes vangen gaan.

Rennend over het gras
Verdwijnen ze tussen de struiken,
Schreeuwen ze van opwinding en zoeken ze naar verklaring
Ze vormen een kring rond het kleine meisje
Dat de gloeiende kom van haar handen toont
Die fonkelen gaat.

Aloude menselijke bezigheid,
Het willen doven van het licht.

Herinner je nog hoe wij ooit dachten dat wij de nacht
Zouden kunnen verlichten?

De tijd heeft ons de flonkering ontnomen
Maar de duisternis
Blijft met vuurvliegjes bevolkt.

Vertaling: Hub Hermans, 2018

(dat gebeurt in de verzen: “het kleine meisje/ Dat de gloeiende kom van haar handen toont”) is dat zelfde geluk alweer bijna voorbij (het ‘mislukken’ van de hooggestemde idealen van de revolutie?).

Sommigen zijn hun idealen van weleer definitief verloren, en kijken cynisch terug op hen die dachten dat die vuurvliegjes voor altijd “de nacht/ Zouden kunnen verlichten”, oftewel: de wereld zouden kunnen verbeteren. Dat zijn degenen die teleurgesteld als ze zijn, bezig zijn met “Het willen doven van het licht.” Maar de dichter, alhoewel ook teleurgesteld, heeft haar idealen nog niet verloren, integendeel; de dichter wil realistisch zijn: “De tijd heeft ons de flonkering ontnomen”; die schitterende andere, betere wereld is er misschien (nog) niet gekomen.

Maar daarmee hoef je nog niet alle hoop te verliezen, want “de duisternis/ Blijft met vuurvliegjes bevolkt”: ook al wordt dus de tegenstelling licht-donker; leven-dood niet (als bij een echte, geslaagde revolutie) helemaal omgekeerd, we hoeven daarom nog niet te wanhopen. Terugkijkend op ons leven beseffen we dat het ook met kleinere stappen kan, en dat we van eerdere fouten kunnen leren. We moeten niet meegaan met hen die het geluk willen doven, maar juist proberen om wat licht (“vuurvliegjes”) te laten schijnen in de duisternis van ons bestaan. Of om met onze Groningse bard Ede Staal te spreken, “t het nog nooit, nog nooit zo donker west, of t wer altied wel weer licht...”

Anders dan in de gedichten van haar eerdere, revolutionaire periode, waarin Belli vaak expliciet de idealen van de revolutie bezong, heeft ze hier duidelijk afstand genomen van die tijd, en alles naar een hoger, metaforisch niveau getild. De talrijke contrasten in dit gedicht (licht- donker; leven-dood; jong-oud; dag-nacht; vuurvliegjes-duisternis) zijn niet langer uitdrukking van de absolute tegenstelling ‘goed’ en ‘fout’, maar neigt naar meer schakeringen om onderdeel te worden van een systeem waarin zaken wat minder duidelijk liggen; ingewikkelder zijn; meer grijstonen laten zien.

Voor wie op de tweede helft van het leven, met een zekere mildheid terugkijkt op vroeger jaren (zoals Belli hier doet) gloort er altijd hoop. Of zoals ze zelf zegt in het gedicht ‘Ik ben levend als een rijpe vrucht’: “Ik ben de vrouw die denkt./ Mijn ogen/ op een dag/ zullen vuurvliegjes aansteken. En zoals Henri Barbusse het ook al veel eerder zei: “Het donker bestaat niet, wat wij donker noemen is het licht dat wij niet zien.” <<

De dichtbundel *Mi íntima multitud* werd het jaar voordat de bundel officieel uitkwam bekroond met de Spaanse ‘Poëzieprijs van de Generatie van 1927’, en werd in het algemeen juichend ontvangen. In deze bundel speelt de erotiek, evenals in veel van haar eerdere bundels, een belangrijke rol, maar de erotiek is nu niet langer expliciet de drager van een ideologische boodschap, maar is ‘persoonlijk’ geworden. Of zoals de Spaanse voorzitter van de jury, de dichter Ángel González het uitdrukte: (Het gaat om) “Poëzie van een hoge kwaliteit en van grote erotische vitaliteit”.

In het gedicht ‘Vuurvliegjes’ gaat het niet zozeer om de erotiek, maar om iets dat misschien nóg wel groter en belangrijker is, namelijk het contrast tussen licht en donker; leven en dood. Het is een mythisch thema, dat dan ook veelvuldig voorkomt in de poëzie van alle tijden en alle culturen. Belli vat dat mooi samen in de versregels: “Aloude menselijke bezigheid,/ Het willen doven

van het licht.” Met andere woorden: de mens zoekt weliswaar naar het absolute geluk (het licht) maar ongelukkigerwijs brengt hij vaak zelf dat geluk om zeep en is hij daarmee al eeuwenlang bezig geweest zich af te keren van het licht (de hemel, het paradijs, een betere wereld?) om zich zo te begeven op het pad naar de duisternis (de hel, het ongeluk, de dood).

Denk ook aan het eerder geciteerde vers voor Carlos Alberto Fonseca Amador. Maar Belli sombert niet mee: het onderhavige gedicht is in mijn ogen niet alleen de simpele beschrijving van kinderen die vuurvliegjes gaan vangen, maar vooral ook een soort (na)beschouwing van wat het leven haar bracht. Om vijf uur in de middag (dit wil zeggen: in de nadagen van haar leven -de dichter was al over de 50 toen ze dit schreef en wordt dit jaar 70 (!)- overdenkt ze haar jeugd. Als kind gaat ze vuurvlindertjes vangen (oftewel: in haar jeugd zoekt ze het licht, het geluk, een betere wereld), en wanneer dat ideaal eenmaal bereikt lijkt te zijn

LAND VAN KOKANJE BUBBELS

Restaurant & Champagnebar In hartje Groningen

**Zowel voor gezellig dineren met zijn tweetjes tot afstudeer & promotieborrels, feestjes & recepties
Maar ook voor de nieuwste cocktails, de lekkerste Bubbels en de beste burgers van de stad**

Oude Boteringestraat 9/Stalstraat 2 te Groningen

050-3180622

www.landvankokanje.nl

www.bubbelsz.nl

Op naar een goed 2019!

Bestuur en bureau van Stedenband Groningen-San Carlos wensen u allen sprankelende feestdagen en vooral een gezond, vredevol, mooi, betrokken en avontuurlijk 2019!

In verband met de kerstvakantie is het kantoor gesloten van 19 december 2018 tot en met 6 januari 2019.

Pubquiz voor Fiesta Navideña

In april en november organiseerden we weer twee pubquizen en beiden waren een succes. De april-editie telde 12 teams en in november mochten we 9 teams verwelkomen.

De vraag in april was wie team Amnesia zou verslaan. Zij wonnen namelijk twee keer op rij de quiz. De onverwachte winnaar bleek uiteindelijk team Costa Rico. Zij doen al langere tijd mee en eindigen vaak in de middenmoot. Ze waren dus zelf erg verbaasd dat ze deze keer nummer 1 werden. Dat maakte de overwinning natuurlijk des te leuker! Amnesia werd, in gewijzigde samenstelling, toch nog mooi tweede.

Bijzondere prijs in de goodiebag van april waren entreebewijzen voor de wedstrijd van FC Groningen-Excelsior, waarvoor we de FC hierbij graag nog eens bedanken!

In november waren de prijzen weer hoofdzakelijk Nicaraguaans en ontving het winnende team Kalsarikännit onze stedenbandtas met producten uit verschillende delen van Nicaragua. Deze hadden we speciaal voor de pubquiz cadeau gekregen van Rob Henneskens, die eerder dit jaar een bezoek bracht aan Nicaragua.

Rob, heel erg bedankt, we stellen je geste zeer op prijs!

De opbrengst van de avonden (in totaal € 339,40) gaat dit jaar naar het Fiesta Navideña in San Carlos. Dit is een speciale kerstviering met allerlei activiteiten, zoals piñata slaan, die door vrijwilligers ter plaatse wordt georganiseerd en bestemd is voor de allerarmste wijken van de stad. Elk jaar worden er één of twee wijken uitgekozen. De ouders ontvangen een gevulde levensmiddelenmand en de kinderen krijgen kerstcadeaus. Zusterstad Erlangen is de 'hoofdsponsor' van de activiteit. Groningen draagt hier dit jaar voor de vierde keer aan bij.

De volgende pubquiz is op dinsdag 26 maart 2019.

¡Enlace! is een uitgave van
Stedenband Groningen-San Carlos
Postbus 268, 9700 AG Groningen
Bezoekadres Harm Buitenplein 1
Open maandag t/m woensdag
T (050) 367 61 69
E sancarlos@groningen.nl

! www.groningensancarlos.nl
Twitter @GrunnSanCarlos
LinkedIn-groep Stedenband
Groningen-San Carlos
Like us on Facebook
facebook.com/GrunnSanCarlos
Instagram [grunnsancarlos](https://instagram.com/grunnsancarlos)

IBAN NL77 INGB 0000 0580 95
Samenstelling en hoofdredactie
Muriël Duindam
Opmaak Caro Helder
Ontwerp Maaïke de Laat
Oplage 700 stuks

Bijdragen Bestuur Stedenband,
Muriël Duindam, Hub Hermans
Fotografie Diverse internetbronnen,
Muriël Duindam, Elke Veenman,
Anita Velink